

**NIEUWE EN OUDE VINDPLAATSEN VAN DE
ROOFVLIEG *MACHIMUS COWINI* IN
NEDERLAND (DIPTERA: ASILIDAE)**

Menno Reemer

De roofvlieg *Machimus cowini* (Hobby, 1943) lijkt sterk op de in Nederland algemeen voorkomende *M. cingulatus* (Fabricius, 1781). De soorten zijn zelfs lange tijd als synoniem beschouwd. Uit een onderzoek naar de taxonomische status van *M. cowini* bleek echter dat het hier gaat om een aparte soort (Speight 1987). De soort is bekend uit Duitsland, Frankrijk, Hongarije, Ierland en het Britse eiland Man. Een door Speight (1988) uitgevoerde controle van Nederlands materiaal van *M. cingulatus* leverde één exemplaar op: een in 1970 op Ameland verzameld mannetje (collectie Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, RMNH). Onlangs zijn in andere collecties nog enkele Nederlandse exemplaren van deze zeldzame soort gevonden, zowel van oude als recente vindplaatsen. Onderzocht zijn de collecties van het Nationaal Natuurhistorisch Museum te Leiden (RMNH), het Zoölogisch Museum Amsterdam (ZMA) en de privécollecties van V. Kalkman (Oegstgeest), R. Kleukers (Nijmegen) en M. Reemer (Amsterdam).

Tabel 1 geeft in chronologische volgorde een overzicht van alle tot nu toe bekende exemplaren van *M. cowini* uit Nederland. In figuur 1 zijn de vindplaatsen in kaart gebracht. Deze zijn geconcentreerd in twee gebieden: Ameland en uiterwaarden in de omgeving van Nijmegen. Gezien de spreiding van de vangsten over verschillende jaren zijn hier vermoedelijk populaties aanwezig. De verspreiding van zustersoort *M. cingulatus* is heel anders: deze soort komt overal op de binnenlandse zandgronden voor en sporadisch in de duinen, maar is nooit op de Waddeneilanden gevonden (Van Veen 1996). Ook in vliegtijd lijken de soorten iets te verschillen. *M. cowini* is drie keer in juni gevangen, terwijl *M. cingulatus* nog nauwelijks uit deze maand bekend is.

Figuur 1
Vindplaatsen van *Machimus cowini* in Nederland.
Figure 1
Localities in which *Machimus cowini* was found in the Netherlands.

De biotoop op de vindplaatsen bij Nijmegen bestaat uit kruidrijk grasland en rivierduin in uiterwaarden langs de Waal. Van de overige vondsten is de biotoop niet bekend, maar de vindplaats 'Middelaar' betreft ook een uiterwaard. De Amelandse exemplaren komen waarschijnlijk alledrie uit de duinen. Deze biotopen vertonen een opvallende overeenkomst met de biotopen elders in Europa. In Ierland en op het eiland Man is de soort in kustduinen gevonden, in Duitsland langs de Rijn en in Hongarije langs het Balatonmeer (Speight 1987). De biotoop op een Franse vindplaats bestaat uit bos met grote stukken kaal zand.

Het zou zeer interessant zijn om te weten of *M. cowini* in Nederland ook in andere uiterwaarden en op andere Waddeneilanden voorkomt. Het is mogelijk dat er in andere collecties nog exemplaren van deze soort staan. De kleuring van de

vindplaats	Amersfoort- coördinaten	datum	aantal/sexe	leg	col
Middelaar, Mook	191-415	16-8-1960	1 vr	V. S. van der Goot	ZMA
Ameland, 1 km N van Nes	180-607	22-6-1970	1 mn	N. de Haas	RMNH
Ameland, Ballum	175-607	19-8-1980	1 vr	B. J. Lempke	ZMA
Ooijpolder	188-429	3-8-1997	1 mn, 1 vr	R. Kleukers	R. Kleukers
Groenlanden	189-430	19-6-1998	1 mn	M. Reemer	M. Reemer
Weurtse Buitenlanden	184-431	8-8-1998	1 mn	R. Kleukers	R. Kleukers
Ameland, Nes	180-607	22-6-1999	1 mn	V. Kalkman	V. Kalkman

Tabel 1

Vangsten van *Machimus cowini* in Nederland.

Table 1

Records of *Machimus cowini* in The Netherlands.

dijen is een betrouwbaar determinatiekenmerk (pers. med. M. Smart), maar het is bij mannetjes aan te bevelen om ook naar de genitaliën te kijken. Malcolm Smart en Alan Stubbs bereiden een publicatie voor waarin een aanvullend structuurkenmerk wordt gegeven, dat ook voor de vrouwtjes bruikbaar is.

Hier wil ik Roy Kleukers bedanken voor het ter beschikking stellen van zijn roofvliegencollectie en Vincent Kalkman voor de meest recente vangst van de soort op Ameland. Malcolm Smart leverde informatie over de determinatiekenmerken. Mark van Veen was behulpzaam bij de determinaties. Ben Brugge en Peter van Helsdingen hielpen bij het onderzoek aan de museumcollecties.

Literatuur

- Speight, M. C. D. 1987. Re-affirmation of the status of *Machimus cowini* (Diptera: Asilidae), as a separate species, with a key to distinguish the male from males of some related species. – Irish Naturalists' Journal 22: 296-304.
- Speight, M. C. D. 1988. *Machimus cowini* in the Netherlands (Diptera: Asilidae). – Entomologische Berichten, Amsterdam 48: 16-17.
- Veen, M. P. van 1996. De roofvliegen van Nederland. – Wetenschappelijke Mededeling KNNV 216: 1-121.

SUMMARY

New and old records of the robberfly *Machimus cowini* in the Netherlands (Diptera: Asilidae)

Until recently, *Machimus cowini* (Hobby, 1943) was known from just one record in the Netherlands. An examination of Dutch specimens of the similar *M. cingulatus* revealed specimens of *M. cowini* from five new localities. The records are concentrated on the island Ameland and along the rivers Waal and Maas. On Ameland, *M. cowini* probably occurs in coastal dunes. Near Nijmegen the species was found in grassy vegetation on floodplains and on riverdunes near the river.

M. Reemer
EIS-Nederland
Postbus 9517
2300 RA Leiden
e-mail: Reemer@naturalis.nnm.nl